

Received: 13.02.2023

Accepted: 30.04.2023

Received in revised form: 14.04.2023

Available online: 15.05.2023

Original Research

Citation: Tektiken, M. (2023). A psychoanalytic perspective on the concept of bilingualism and suggestions for solutions. *Turkophone*, 10(1), 33-44. <https://dx.doi.org/10.55246/turkophone.1250664>

A PSYCHOANALYTIC PERSPECTIVE ON THE CONCEPT OF BILINGUALISM AND SUGGESTIONS FOR SOLUTIONS

Miray TEKTİKEN*

ABSTRACT

Bilingualism is the ability to speak and understand two or more languages fluently. Bilingualism is the result of growing up in a bilingual environment, receiving formal education in two or more languages, or acquiring a second language later in life. It is a widespread phenomenon in the world, supported by advanced cognitive abilities and characterized by cultural differences and sensitivities. Bilingualism, being a part of different language communities, is an urge to belong. It is a phenomenon that deeply affects the individual's sense of self and identity and realizes itself both physically and psychologically, where the echoes of these effects are heard in the social and individual sphere accompanied by culture. A psychoanalytic approach is thought to be useful in understanding the psychological effects of bilingualism on the individual. Considering that bilingual individuals resolve different unconscious processes and conflicts compared to monolingual individuals, it has been determined that bilingual individuals can be examined with this approach as conscious-unconscious. When bilingualism is considered in terms of affecting unconscious processes, it shows that bilingual individuals have a more efficient cognitive control that allows them to switch between languages and organize their attention, emotions and thoughts. Bilinguals also have more developed executive functions, including working memory and inhibitory control, which can also influence unconscious processes. Bilinguals often have different personalities, attitudes, and thought processes in each language, which can lead to internal conflicts and problems with belonging, confidence, and pride in the self. Looking at the language confusion, language mastery and socialization problems faced by bilinguals from this perspective, it is thought that the inner challenges of individuals may be a problem stemming from their unconscious conflicts about language and identity. It is argued that a psychoanalytic approach to bilingual individuals can shed light on the solution of identity conflicts, language use and cultural problems they experience. In the study, starting from the question of how psychoanalytic theory affects the individual and his/her environment linguistically, information about the definition, development, advantages and disadvantages of bilingualism is given. It is aimed to establish a link between the psychoanalytic approach and bilingualism by explaining the language understanding of bilingual individuals at the psychoanalytic level. In the conclusion, equal language exposure and the practical problems bilinguals face are discussed. Suggestions for encouraging bilinguals to use language, developing language switching strategies, developing language skills and encouraging a positive attitude towards bilingualism are presented.

Keywords: Concept of consciousness-unconsciousness, bilingualism, bilingualism problems, psychoanalytic approach.

* [0000-0002-8190-9405](https://doi.org/10.55246/turkophone.1250664), Master Student, Dokuz Eylül University, Türkiye, tektikenmiray@outlook.com

1. INTRODUCTION

Hegel defines language as "the most perfect power among men". Language and thought are dialectical. Language takes on an existence through the processing of thoughts and continues its existence as a phenomenon that spreads in waves from the individual to his/her environment and society. Language is the expression of consciousness, a structure that emerges from the soul of the individual and transforms into linguistic images.

Language refers to the virtual structures of human consciousness, i.e. the organized system of symbolic concepts that make up the whole language, or the human function that makes its use possible. All languages, no matter how diverse, are subject to certain basic requirements of human thought and mental structure. Specific languages are historical and social variations of the great human concept of language (Lotman, 1999). Language is the only phenomenon that enables human beings' inner needs to find a response in the world. According to Saussure, the development of languages is not a rational process, but a random and arbitrary development in human beings. Language is also a phenomenon that continues to exist with the consciousness and unconsciousness of individuals and constantly transforms like a wheel.

Bilingualism is the ability to speak and understand two or more languages fluently (Bloomfield, 1933). It is a widespread phenomenon in the world that is supported by advanced cognitive abilities and includes cultural differences and sensitivities. With the reflection of social reality, bilingualism has existed on the historical stage of societies since ancient times.

Bilingualism, being a part of different language communities, is an urge to belong. It is a phenomenon that deeply affects the individual's sense of self and identity and realizes itself both physically and spiritually, where the echoes of these effects are heard in the social and individual sphere accompanied by culture.

1.1 Problem

Starting from the question of how psychoanalytic theory affects the individual and his/her environment linguistically, the study provides information on the definition of bilingualism, the difficulties experienced in the development process, the advantages and disadvantages of bilingualism for the individual. In the concluding section, equal language exposure and practical problems experienced by bilinguals are discussed. Suggestions for encouraging bilinguals to use language, developing language switching strategies, developing language skills and encouraging a positive attitude towards bilingualism are presented.

1.2 Objective

The study aims to explore and resolve unconscious conflicts related to cultural identity in bilingual individuals due to the use of language. It is aimed to establish a link between the psychoanalytic approach and bilingualism by explaining the language understanding of bilingual individuals at the psychoanalytic level.

2. METHOD

The phenomenon of bilingualism was examined using qualitative research method within the framework of psychoanalytic theory. The data obtained through document analysis were presented in the study. Based on the concepts of consciousness-unconscious, Oedipus Complex, desire, dream and

subconscious in psychoanalysis, connections between psychoanalysis and bilingualism were investigated.

2.1. Bilingualism

Bilingualism can benefit the individual in terms of cognitive benefits, cultural understanding, vocational opportunities, improved cognitive flexibility, enhanced creativity and improved language skills. The executive control processes of bilingualism can improve cognitive functioning, including attention, problem solving and memory, while bilingual individuals may have the ability to understand and appreciate different cultures, which can lead to greater empathy and tolerance. Bilingualism can increase employment opportunities and earning potential, especially in sectors where knowledge of more than one language is in demand. Because bilingual individuals are better at switching between tasks, they are better able to filter out distractions. They may have greater access to different ways of thinking and problem solving, resulting in enhanced creativity. Bilinguals generally have stronger language skills in their first language and better pronunciation and comprehension skills in their second language.

Bilingual individuals were found to be better at switching between tasks and better able to filter out distractions. Deak (2003) argues that cognitive flexibility, a characteristic of the human mind, is the process of changing familiar knowledge and habits in order to adapt in unfamiliar and unfamiliar situations, to connect structures, and to produce verbs. Bilinguals have been found to acquire knowledge earlier in situations requiring cognitive flexibility and to be more practiced in problem solving than monolinguals (Bialystok, 1999; Bialystok & Martin, 2004).

Bilingual children may face some disadvantages as well as advantages in their development. Problems such as language confusion, language dominance, identity formation and socialization can affect the self of bilingual individuals. Problems may occur in the areas of language dominance, code switching, subtractive bilingualism, communication disorders, language confusion, identity formation and socialization. Issues such as language transition, first language loss and interlanguage transition are also problems that reside in the conscious and unconscious areas of the individual and can be addressed within the framework of psychoanalytic theory. A psychoanalytic approach can provide some insights into the underlying psychological factors that contribute to these difficulties.

2.2 Bilingualism and Psychoanalytic Theory

Lacan (1977) states that the child is born into language. Language is a structure that is surrounded by cultural signs and carries distinctions woven with meanings within itself. Culture is the signifier that carries language from the imaginary realm to the symbolic realm and systematizes it in the symbolic realm, giving meanings, laws and prohibitions to words. Culture cuts the language by applying humanizing castration to the language of the individual with the rules it has formed.

The culture of a monolingual individual can undergo humanizing castration and enter the symbolic sphere. However, since bilingual individuals are injected into two cultures, the castration process may differ. At this point, psychoanalytic theory and language acquisition can create a space together and shed light on bilinguals' construction of language. The intense effects of culture, environment and the individual can manifest themselves in the mental, physical and spiritual spheres, providing advantages and disadvantages to the individual.

Although psychoanalytic theory and bilingualism are seen as separate fields of study, it is important to show that bilinguals may experience different unconscious processes and conflict resolution compared to monolinguals. Baker (1988) states that there are not only different shades of gray between the

concepts of bilingualism and monolingualism, but also a wide range of shades of different colors. Bilingual and monolingual individuals may differ in several ways, including language proficiency, cognitive abilities and cultural identity. Bilinguals tend to have higher language proficiency in both languages than monolinguals who are proficient in only one language. Bilinguals have been shown to have better executive functions such as attentional control, mental flexibility and problem-solving skills compared to monolinguals. Bilingual individuals often have a more diverse cultural identity, as they are exposed to different cultural norms, values and beliefs through their two languages. Research has shown that bilingual individuals have distinct brain activation patterns and structural differences when processing language and other cognitive tasks compared to monolingual individuals. Bilinguals may have more complex attitudes towards their language and cultural identity than monolinguals who have a more direct relationship with their language and culture.

Bilinguals also have enhanced language skills in a variety of ways. Compared to monolinguals, they have improved vocabulary, enhanced syntactic abilities, a sharper memory, improved pronunciation and increased language learning ability. Bilinguals can be considered more syntactically skilled due to their ability to produce complex words. Bilinguals tend to have better memory skills, which can increase their ability to recall and remember new words and information. Bilinguals may develop improved pronunciation skills in both languages, as they are exposed to different sounds and patterns through their experiences in multiple languages. Bilinguals learn additional languages more easily than monolinguals, as they have already developed the ability to switch between languages and mental clusters.

2.3 Bilingualism and the Concept of Consciousness - Unconscious

Psychoanalytic theory emphasizes the centrality of language in the construction of consciousness and the unconscious. Lacan (2013, p. 26) emphasizes that the unconscious has a position like the structure of language. Language, which provides the integrity of cultural signs, carries meanings and judgments within itself. Just as language has its own organization, so does the unconscious. Therefore, the methods and concepts of psychoanalysis and modern linguistics can be considered together.

According to Freud, the 3 basic units of the human personality:

1. ID (desire, want, ego) is the most primitive, crude
2. EGO (logic or intellect)
3. Superego (conscience) right and wrong (Cüceloğlu, 2022, p. 405)

The id (primitive self), the first of the basic units, represents the totality of instinctive desires. It exists in the unconscious, not at the level of consciousness. The second unit, the ego (self), exists at the level of consciousness in human life. It is an organized personality and also constitutes the ability to interpret. The last unit, the super-ego (superego), is located both in the unconscious and the conscious. It symbolizes the counterpart of social laws and prohibitions. It is the internalization of sociality in the individual (Hazar, 2006, p.130)

Language is in the domain of ID. Language is a structure that is primordial and surrounded by culture. Therefore, by looking at the concept of bilingualism linguistically through the concepts of desire, wish and ego, it is possible to obtain information about the conscious and unconscious formations of individuals.

Often, the language in which a bilingual individual is educated accompanies every aspect of his/her life and in some cases even dominates the consciousness of the bilingual individual, because logical

thinking is formed during study, which directly affects the consciousness of the bilingual individual (Veliyeva, 2005). The language that permeates the individual's consciousness also affects the individual's environment, the culture into which he or she was born, and his or her identity. In this part of the study, the positioning of language in the conscious and unconscious spheres of bilingual individuals is discussed with a psychoanalytic approach.

2.4 Bilingualism and the Oedipus Complex

It is possible to make a connection between Freud's Oedipus Complex and the experiences of bilinguals. The complex or law referred to as the Oedipus complex is resolved by forbidding the natural relationship between mother and child, and by substituting the unconscious desire arising from this prohibition into new imaginary forms with the Name of the Father. The human offspring thus acquires social forms and becomes the individual-subject. In sum, the key to entry into the cultural order is this fundamental repression. (Akmeşe, 2009, p. 336) In the context of bilingualism, the Oedipus Complex can be seen as a metaphor for the relationship between the individual's two languages. Bilingual individuals may unconsciously prefer one language over the other and see the less preferred language as a rival. This can lead to feelings of guilt or conflict over language use.

The Oedipus Complex is considered as a metaphor for the relationship between the two cultures of the individual, suggesting that it is possible to unconsciously prefer the preferred culture and see the less preferred culture as a rival. This can lead to cultural conflict and feelings of identity confusion. The individual can manage their emotions by recognizing their unconscious desires, fears and conflicts related to their language and culture.

2.5 Bilingualism and the Concept of Desire

Sarup (2004, p. 41) says that the formation of the subject in the symbolic field also leads to the formation of the image of desire in the unconscious of the subject. Desire triggers the pleasures that exist in the human self and that people want to reach as long as they live in the world. Human needs give birth to demands. Demands evolve into desire. Human beings diversify the demands arising from their desires by using language and reflect them to the outside world. Language is a phenomenon that hides desire, but sometimes it also allows desire to reach consciousness and be expressed. In such a case, if an object that is expected to fulfill one of the needs is caught in the dialectic of demand, at that moment it undergoes a kind of transformation and produces desire (Zizek 2005, p. 17) The concept of desire can also be considered for bilingual individuals. Individuals may have a strong desire to maintain their competence and connection to their hereditary language outside of their cultural identity. Through desire they may be driven to develop their language and seek cultural resources. At the same time, the absence of the object of desire may be magnified by the pressures and anxieties bilinguals feel in their use of the language, leading to language anxiety and hindering effective communication.

2.6 Bilingualism and the Dream Concept

The dream concept in psychoanalytic theory can be examined in bilingual individuals. Lacan (2012) argued that reality is a sensation that consists of parts of anxiety and trauma and exists in a symbolic field. Therefore, language can be included in this field and manifest itself in the dreams of the individual. In order to make sense of the mental states of bilingual individuals in relation to language, it is possible to create a dream book for the individual and to record the dreams of the individual under parental control and to determine his/her inner state.

2.7 Bilingualism and the Concept of Consciousness - Unconscious

The ability of bilinguals to switch between two languages automatically and effortlessly may be due to the fact that they have a more flexible and adaptive unconscious than monolinguals. This ability to switch between languages may be rooted in the unconscious and reflect a more flexible cognitive style. It could also be argued that the unconscious may play a role in shaping the bilingual experience and influence the way bilinguals process and perceive information in two languages. This may include the development of different unconscious biases or attitudes towards different languages, as well as the influence of language-specific cultural and historical associations.

Bilingualism can have an impact on both conscious and unconscious concepts and processes. The conscious aspect of language use refers to deliberate language choice, while the unconscious aspect refers to automatic and unconscious language processes that occur without conscious awareness.

Damasio emphasizes that emotions are not felt consciously. Emotions are seen as unconscious phenomena. When we look at the distinction between feelings and emotions, our feelings are private. Each person can experience a different feeling, so feelings are seen as first-person phenomena. Emotions, on the other hand, are processes that can be revealed with the help of third parties (Damasio, 1999). It is possible to see the importance of third-person observations in bilinguals' language learning and use. It can be thought that the individual who reflects his/her feelings in his/her language chooses this change because he/she experiences identity conflict, confusion and insecurity through unconscious language change. Language switching may be a manifestation of an individual's unconscious conflicts. The situations that bilingual individuals may be conscious of when switching languages or using one of the two languages are given as items:

1. Language Switching Anxiety: Bilingual individuals may worry about being accepted by other people when changing languages or using one of the two languages.
2. Language Confusion: Bilingual individuals may be at risk of confusing words and expressions from different languages. As a result of anxiety, individuals may experience speech impairment.
3. Linguistic Identity Conflict: Bilinguals may experience a conflict over their linguistic identity when switching languages or when using one of the two languages.
4. Linguistic Inadequacy: Bilingual individuals may experience a feeling of inadequacy in one of the two languages while using the other.
5. Code Switching: Children may switch between two languages in inappropriate or confusing ways, which can negatively impact their language proficiency and intercultural communication skills.
6. Unequal Language Proficiency: Children may develop unequal proficiency in two languages, which can lead to a lack of confidence and difficulties in communicating in one of the languages.
7. Stereotyping and Language Attitudes: Children can develop negative attitudes towards one of the languages and this can affect their motivation to use that language and their overall language development.

The unconscious is a space where people store subjective experiences that they are not aware of or do not openly express. Bilingual individuals may not be aware of the connections between established unconscious tendencies or regulations of both languages, but these connections can influence their language choices and language use. Fromm sees the unconscious as "the key to the true intentions of human beings behind consciousness" (Fromm, 2005, p. 15).

In the unconscious of bilinguals, connections between the two languages can occur and these connections can be associated with memories, emotions and tendencies belonging to the languages. Lacan's definition of signifier is appropriate in this regard. The Big Other is also the judgment of the speaking subject. The Big Other does not take on a language or a word. But it influences the formation and use of the subject's conscious and unconscious language.

3. FINDINGS

3.1 The Concept of Consciousness - Unconscious

It is thought that psychoanalytic theory will be useful when looking at the conscious-unconscious structuring of bilingual individuals. Undoubtedly, "for psychological soundness and at the same time for physiological health, it is necessary that the unconscious and consciousness function in conjunction with each other." (Jung, 2007, p. 52) It can be said that the language individuals use is subject to a conscious process. However, thanks to memories, emotions and experiences in the unconscious, automatic and unconscious language processes can occur without conscious awareness. The reasons for the bilingual individual's difficulty in switching between languages, his/her tendency to like one language less, and his/her feeling different and excluded from other individuals in terms of bilingualism may stem from the unconscious. For this reason, the mental states of bilingual individuals are likely to be reflected in language and behavior.

3.2 Bilingual Boys and the Oedipus Complex

As a result of the complex in boys, the Law of the Father castrates the child from the mother and sets a barrier to his eternal relationship with her. At the end of this process, the Oedipal Complex begins and the punitive and legislative authority turns into a symbol. Looking at the stages of language acquisition and use of bilinguals, it can be said that boys acquire language more timidly and more introvertedly than girls in the face of the Law of the Father. No specific research was found in this regard. Through the research and ideas in this study, it is suggested that the Law of the Father may create a difference in the language acquisition processes of bilingual boys.

3.3 The Concept of Desire

The concepts of need, demand and desire can also be associated with language. The individual's self-expression and gaining a place in the world stem from inner needs. Internal needs are expressed linguistically. The concept of desire for the mother can shift the phenomenon of mother tongue in bilingual individuals. The mother tongue can encompass the individual's emotionality. The individual who is filled with maternal desire and wants to reach this desire may resort to using the mother tongue when he/she feels powerless, insecure and unhappy. The mother tongue can increase the presence of the mother phenomenon in the individual by giving warmth to the individual's soul. This may explain the individual's transition to a sense of integration and therefore their hesitant and involuntary behavior in using other languages.

3.4 Dream Concept

Identifying the unconscious difficulties bilinguals experience in language acquisition and maintenance through their dreams could be a study to be conducted in this field. Unpleasant and threatening thoughts are repressed by the individual and pushed into the unconscious. The complex emotions experienced as a result of the unconscious blocking of desires can be realized in the dreams of the individual.

3.5 Education and Psychoanalytic Approach

The psychoanalytic approach to bilingual education can be considered in terms of offering insights. One of the aims of education and training is to improve people and bring them to equality with other people. Freud says that education makes people moral and good. (2012, p. 13) If education is directed in a bad way, it can go beyond the law and manifest itself as a matter of caution in the individual. While the benefits of education in bilingual individuals for their future, their personalities and their contribution to society are supported by education, it should be taken into consideration that a wrong education system and a disruption in it can harm the essence of the individual. The individual may adopt an introverted mood, have a negative approach to education, and refuse to use the language.

Although Hegel did not propose a philosophy of education, his entire philosophical system is almost a pedagogy that leads the singularity of philosophical unconsciousness to a state of consciousness (Mazotti, 2017). According to Hegel, individuals have to pass through their own different domains, which are the foundations of their own conception of Tin. School education is thus a form of Bildung, and the educated formed person is one who lives the universality of culture, who lives the essence of the human spirit. Bilingual individuals are also bicultural. The consciousness of freedom created by two cultural spheres also enables the individual to develop a sense of empathy and intercultural transition.

4. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In the study, it was determined that the main purpose of the study was to transfer the situations that are located in the unconscious for bilingual individuals and that the individual cannot make sense of to the consciousness. It is thought that when the studies and the education system are organized according to this phenomenon, individuals will be integrated into the society in a healthy way and this will lead to positive results in the moods of individuals.

As seen in Kant's work, in the pathology of the subject, morality exists in a symbolic field. There is always a debate between morality and the laws of society. In the debate, "the concept of the self desires punishment against the ego created by the superego", in other words, the phenomenon of the self adopts the system of punishment (Ricoeur 2007, p. 262). The individual may think that he/she did not choose the concept of bilingualism and why he/she is bilingual, that bilingualism is a punishment for him/her. By positioning himself as a different subject, he may think that he is excluded from the society he lives in. He/she may not want to speak a language as a duality of punishment and conscience. In this case, the environment should show a positive attitude towards the individual and explain that bilingualism is an advantage.

Educators who consciously internalize the work of psychoanalysis do not overreact because they realize that children's sexual instincts and perverse tendencies are periodic in terms of their developmental stages. Forcibly suppressing such strong instincts from the outside does not erase these traces from the child's life; they are difficult to control. On the contrary, it may turn into a tendency towards neurosis in the future. (Şipal, 2018) For this reason, teachers can be informed by opening psychology courses in the field of Teaching Turkish to Foreigners in order to eliminate psychological problems and have a healthier personal development when the individual grows up. This suggestion, which is thought to be valuable not only in terms of teaching the language but also in terms of understanding the individual and establishing a healthier empathy with the individual, can ensure that the mental state of the individual is understood by a teacher and solved in a practical way.

4.1 Recommendations based on study results

Identity Promotion: Learning language starts with identity. When an individual learns where his/her essence comes from in a correct and entertaining way, he/she can maintain his/her linguistic, personality and identity in this direction. For example, when Turkish epics or stories are told, it should be aimed for the individual to find a point that touches his/her soul both in the concept of Turkishness and heroism and internally. When talking about the myths, epics and stories of the Turks, examples such as "a hero knows ten languages and when he learns each language, the hero becomes stronger / more beautiful" can be used to make the individual realize that he/she is not the only one who experiences this situation and that the phenomenon of bilingualism is a strength / beauty.

Balancing Language Exposure : Parents should encourage the bilingual individual to use both languages in close to equal proportions. They should ensure that language skills are used for both languages and that the individual's unconscious view of the two languages as rivals is eliminated. For example, the mother can hang exercises such as the culture, flags and words of the country to which the child belongs on one side of the wall in the child's room and the culture, flag and words of the country they live in on the other side, and put the child's bed right in the middle of these two walls to make the child feel that he/she belongs to both cultures. In this way, the individual can accept both cultures more easily by unconsciously feeling belonging and equal to both languages. Parents can instill a sense of confidence in language learning by reading and recording stories for the child and allowing the child to watch these videos or audios even when they are not at home. In addition, psycholinguistic trainings and booklets can be given to the family to raise their awareness.

Hegel defines the family as an institution expressing the natural ethical spirit. Ethical feelings grow and develop by merging in the maternal feeling of love. Freud, on the other hand, calls the family a symbolic concept rather than a real space. For Freud, it is through the desire for the mother that the subject seeks the truth. In bilingual individuals, from both perspectives, the excellent role of the mother in the development of the individual is undeniably important. In a bicultural environment, the desire of the child experiencing mental confusion will enable him/her to get closer to the mother and instinctively attempt to please the mother. For this reason, the main role in the upbringing of bilingual individuals and their acquisition of life falls to the mother. The mother should make the bilingual individual feel that the individual is approved and that being bilingual is an advantage by not harming the bilingual individual's feelings of trust and faith.

Supporting Language Maintenance and Development: Children's language development and maintenance should be supported by providing access to resources and materials in both languages and promoting positive language attitudes. Visualization and mental triggers can be used to change the individual's transition between languages from unconscious to conscious. Since our age is the age of technology, technology should be emphasized. The bilingual individual should be able to obtain clear and precise information about the bilingual situation he/she is experiencing and should establish closeness with individuals who share the same experience with him/her. Seeing that he/she is not the only one going through this experience, the individual can show more positive and enthusiastic behaviors towards bilingualism with a high level of belief. A video chat program can be established for bilingual individuals. Individuals who register to this program with their identity can access similar bilingual individuals in their age range and have conversations. While registering, a personality test can be conducted to ensure that the individual meets an individual who is similar to him/her. In this way, the individual will not feel lonely and insecure and will be able to make a language friend.

For bilingual individuals, a national Turkish channel can be launched on television or social media. These channels could focus on topics such as the alphabets used by Turks, Turkish music, the promotion of Turkey's cities and history, and the natural beauties in Turkey.

A Turkish music archive can be developed for rhythm and intonation problems experienced by bilingual individuals. In the developed archive, Turkish national anthems, folk songs, etc. can be added and translated into other languages to enable the individual to learn two languages rhythmically. In addition, interesting details such as the story of the writing of the music can be added in this application. The application can trigger the individual to learn the concept of nationality by touching his/her self through his/her identity and to keep this consciousness alive in his/her consciousness.

Provision of Language Support and Psychological Support: Children with difficulties in one of the languages can benefit from additional language support, such as tutoring or special classes. As mentioned above, psychoanalytic theory suggests that boys are more introverted and more hesitant to learn a language due to the power of the father's law. For this reason, when teaching bilingual individuals, girls and boys may have different mindsets and language comprehension capacities. In order to prevent the effects of shyness, fear, failure, and alienation in education, language teaching can be realized by preparing a separate curriculum or opening separate classes for same-sex individuals.

Undoubtedly, it is very difficult to achieve equal success in mastering language skills for all students, as each student has individual language skills. Even in such cases, it is possible to identify the learning style of each student (auditory, visual or kinesthetic styles) and accordingly plan lessons taking into account their psychological characteristics, design exercises in accordance with the learning styles of students (Veliyeva , 2005). For bilingual individuals, psychoanalytic tests can be conducted to determine the skills and predispositions of the individual and training can be provided to individuals in a categorized manner. Each bilingual individual may be fighting an internal battle with different problems.

Psychoanalytic therapy should be provided to alleviate the linguistic difficulties experienced by the individual and to ensure that the individual completes his/her personal development in a positive way. Unconscious materials can be brought to conscious awareness in order to support self-awareness.

Promoting Bilingual Identity: Children should be encouraged to embrace their bilingual identity and be proud of their ability to speak two languages. This can help build their confidence and motivation to use both languages. Monolinguals can be taught by bilinguals. By moving from being a learner to a teacher, the bilingual individual can feel that the bilingual experience is an advantage. In addition, competitions can be held in the fields of art and literature and the students who win can be sent on vacation to Turkey. This can both instill a sense of achievement in the bilingual individual within the scope of the concept of rewarding and provide positive effects on the formation of the identity of the individual by experiencing Turkish culture.

4.2 Recommendations for future work

Psychoanalytic approaches can offer solutions to the problems faced by bilinguals by exploring the unconscious motivations, conflicts and desires underlying language uses and identities.

A psychoanalytic approach can be used to examine the emotional structures of individuals with linguistic identity conflicts in bilingualism, who find themselves and their language use under the influence of factors such as speech environments, culture, and parental attitudes. These examinations

can help to identify the causes and solutions to the individual's conflicts related to language use and linguistic identity.

The process of acquiring a second language may be different for men and women. However, research in this area is limited and findings may be mixed, and the influence of gender on language acquisition may be influenced by various factors such as age, cultural background, motivation and language learning environment.

The relationship between bilingualism and the unconscious mind The relationship between bilingualism and the unconscious mind is complex and multifaceted, and more research is needed to fully understand how the unconscious mind is involved in shaping bilingual experience.

REFERENCES

- Akmeşe, S. (2013). *Lacan's guide to understanding. Yazılar 13 Dergisi*, 13, 336-338.
- Arslansoy, E. (2009). *Sound ecstasy and rapture. Mono KL*, (Lacan Özel Sayısı), 6-7.
- Baker, M. (1988). *Incorporation: A theory of grammatical function changing*. Chicago: University of Chicago Press.
- Bialystok, E., & Martin, M. M. (2004). Attention and inhibition in bilingual children: Evidence from the dimensional change card sort task. *Developmental Science*, 7(3), 325–339.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: H. Holt and Company.
- Ciguan, M., & Manni, U. F. (1990). *Education and bilingualism*. Moscow, Pedagogics.
- Cüceloğlu, D. (2022). *Human and behavior*. İstanbul, Remzi Kitapevi.
- Deak, G. O. (2003). *The development of cognitive flexibility and language abilities. Advances in Child Development and Behavior*, 31, 273–328.
- Freud, S. (2012). *Group psychology and the analysis of the ego*. Gönül Yayıncılık.
- Fromm, E. (1993). *Escape from freedom* (S. Budak, Trans.). Öteki Yayınları, Ankara.
- Fromm, E. (2005). *The crisis of psychoanalysis* (K. E. Kına, Trans.). İstanbul: Say Yayınları.
- Hazar, Ç. M. (2006). *Personality and personality types. Selçuk İletişim Dergisi*, 4(2), 125-140.
- İmer, K. (1990). *Language and society* (1st ed.). İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Jung, C. G. (2007). *Man and his symbols* (A. N. Babaoğlu, Trans.) (2nd ed.). İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Lacan, J. (2012). *What I teach* (M. Erşen, Trans.). İstanbul: MonoKL Yayınları.
- Lacan, J. (2013). *The four fundamental concepts of psychoanalysis* (N. Erdem, Trans.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Lotman, Y. M. (1999). *Inside thinking worlds: Man-text-semiosphere-history. Languages of Russian Culture*, Moscow, Russia.
- Mazzotti, T. B. (2017). Hegel and philosophy of education (I). In M. A. Peters (Ed.), *Encyclopedia of Educational Philosophy and Theory*. Singapore: Springer.
- Ricoeur, P. (2007). *On interpretation: Freud and philosophy* (N. Alpay, Trans.). İstanbul: Metis Yay.

- Sarup, M. (2004). *Post-Structuralism and postmodernism* (A. Güçlü, Trans.). Bilim ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Şipal, K. (2018). *Sigmund Freud - Five lectures on psychoanalysis and a collective view of psychoanalysis*. İstanbul: Say Yayınları.
- Ümmet, E. (2019). *The formation of subject and the construction of the other in Lacan: Psychoanalysis and Orientalism*. *Turkish Studies*, 14, 1425-1440.
- Veliyeva, M. (2005). *Bilingualism in education: Theory and practice in language studies*.
- Žižek, S. (2005). *The sublime object of ideology* (T. Birkan, Trans.). İstanbul: Metis Yayınları.

Geliş Tarihi: 13.02.2023
Kabul Tarihi: 30.04.2023

Düzeltilmiş Sürümün Ulaştığı Tarih: 14.04.2023
Çevrimiçi Yayın Tarihi: 15.05.2023

Citation: Tektiken, M. (2023). A Psychoanalytic Perspective on the Concept of Bilingualism and Suggestions for Solutions. *Turkophone*, 10(1), 33-44. <https://dx.doi.org/10.55246/turkophone.1250664>

İKİ DİLLİLİK KAVRAMINA PSİKANALİTİK BİR BAKIŞ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Miray TEKTİKEN*

ÖZET

İki dillilik, iki veya daha fazla dili akıcı bir biçimde konuşma ve anlama becerisidir. İki dillilik, iki dilli bir ortamda büyümek, iki veya daha fazla dilde örgün eğitim görmek ya da sonradan ikinci bir dil edinmek ile oluşmaktadır. Dünyada gelişmiş bilişsel yeteneklerle desteklenen, bünyesinde kültürel farklılıklar ve duyarlılıklar bulunduran yaygın bir fenomendir. İki dillilik, farklı dil topluluklarının bir parçası olmak, bir aidiyet dürtüsüdür. Bireyin benlik duygusu ile kimliğini derinden etkileyen ve bu etkilerin yankılarının kültür eşliğinde toplumsal ve bireysel alanda duyulduğu gerek fiziksel gerekse ruhsal düzlemde kendini gerçekleştiren bir olgudur. Psikanalitik yaklaşımın iki dilliliğin bireyde yarattığı ruhsal etkilerini anlamak açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. İki dilli bireylerin tek dilli bireylere kıyasla farklı bilinçdışı süreçler ve çatışmaları çözümlendiği göz önüne alındığında bilinç-bilinçdışı olarak iki dilli bireylerin bu yaklaşımla incelenebileceği tespit edilmiştir. İki dilliliğe bilinçdışı süreçleri etkilemeleri açısından bakıldığında, iki dilli bireylerin diller arasında geçiş yapmalarına ve dikkatlerini, duygularını, düşüncelerini düzenlemelerine izin veren daha verimli bir bilişsel kontrole sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca iki dilli bireyler bilinçsiz süreçleri de etkileyebilen çalışma belleği ve engelleyici kontrol dâhil olmak üzere daha gelişmiş yürütücü işlevlere sahiptir. İki dilli bireylerin genellikle her dilde farklı kişiliklere, tutumlara ve düşünce süreçlerine sahip olduğunu ve bu durum sonucunda bireylerde içsel çatışmalara bağlı olarak benliklerinde aidiyet, güven ve gurur gibi sorunlar oluştuğu görülmektedir. İki dilli bireylerin karşılaştığı dil karışıklığı, dil hâkimiyeti ve sosyalleşme sorunlarına bu açıdan bakıldığında bireylerin içsel meydan okumalarının özünde dil ve kimlikleriyle ilgili bilinçsiz çatışmalarından kaynaklı bir sorun olabileceği düşünülmektedir. İki dilli bireyler psikanalitik bir yaklaşım çerçevesinde ele alınarak yaşadıkları kimlik çatışmaları, dil kullanımı ve kültürel sorunların çözümüne ışık tutabileceği savunulmuştur. Çalışmada, psikanalitik kuramın bireyi ve çevresini dilsel olarak nasıl etkilediği sorusundan yola çıkılarak iki dilliliğin tanımı, gelişimi, iki dilliliğin bireye avantajları ve dezavantajları hakkında bilgiler verilmiştir. Psikanalitik düzlemde iki dilli bireylerin dil anlayışı açıklanarak psikanalitik yaklaşım ve iki dillilik arasında bir bağ kurmak amaçlanmıştır. Sonuç bölümünde iki dilli bireylerde ortaya çıkan eşit dil maruziyeti ve iki dilli bireylerin yaşadığı pratik sorunlar ele alınmıştır. İki dilli bireyleri dil kullanımına teşvik etmek, dil değiştirme stratejileri geliştirmek, dil becerileri geliştirmek ve iki dilliliğe karşı olumlu tutuma teşvik etmek önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilinç-bilinçdışı kavramı, iki dillilik, iki dillilik sorunları, psikanalitik yaklaşım.

* 0000-0002-8190-9405, Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye, tektikenmiray@outlook.com

1. GİRİŞ

Hegel, dili ‘‘insanlar arasındaki en mükemmel güç’’ olarak tanımlar. Dil ve düşünce diyalektiktir. Dil, düşüncelerin işlenmesiyle bir varlığa bürünür ve dalgalar hâlinde bireyden başlayarak çevresine, topluma yayılan bir olgu olarak varlığını sürdürür. Dil, bilincin dışavurumu, bireyin ruhundan çıkagelen ve dilsel imgelere dönüşen bir yapıdır.

Dil, insan bilincinin sanal yapılarına, yani tüm dili oluşturan düzenli simgesel kavramlar sistemine ya da kullanımını mümkün kılan insan işlevine atıfta bulunur. Tüm diller, ne kadar çeşitli olursa olsun, insan düşüncesinin ve zihinsel yapısının belirli temel gereksinimlerine tabidir. Belirli diller, büyük insan dil kavramının tarihsel ve sosyal varyasyonlarıdır (Lotman, 1999). Dil, insanın içsel ihtiyaçlarının dünyada bir karşılık bulmasını sağlayan yegâne olgudur. Saussure’e göre dillerin gelişim süreci akla uygun bir şekilde değil rastlantısal ve insanda keyfi bir biçimde gelişen bir durum olarak karşımıza çıkar. Dil aynı zamanda bireylerin bilinç ve bilinçdışılarıyla varlığını sürdüren, âdeta bir çark gibi sürekli olarak dönüşüm gösteren bir olgudur.

İki dillilik, iki veya daha fazla dili akıcı bir şekilde konuşma ve anlama becerisidir. (Bloomfield, 1933). Dünyada gelişmiş bilişsel yeteneklerle desteklenen, bünyesinde kültürel farklılıklar ve duyarlılıklar bulunduran yaygın bir fenomendir. Toplumsal gerçekliğin yansımayla eski dönemlerden beri iki dillilik, toplumların tarihsel sahnesinde varlığını sürdürmüştür.

İki dillilik, farklı dil topluluklarının bir parçası olmak, bir aidiyet dürtüsüdür. Bireyin benlik duygusu ile kimliğini derinden etkileyen ve bu etkilerin yankılarının kültür eşliğinde toplumsal ve bireysel alanda duyulduğu gerek fiziksel gerekse ruhsal düzlemde kendini gerçekleştiren bir olgudur.

1.1 Problem

Çalışmada, psikanalist kuramın bireyi ve çevresini dilsel olarak nasıl etkilediği sorusundan yola çıkılarak iki dilliliğin tanımı, gelişim sürecinde yaşanan zorluklar, iki dilliliğin bireye avantajları ve dezavantajları hakkında bilgiler verilmiştir. Sonuç bölümünde iki dilli bireylerde ortaya çıkan eşit dil maruziyeti ve iki dilli bireylerin yaşadığı pratik sorunlar ele alınmıştır. İki dilli bireyleri dil kullanımına teşvik etmek, dil değiştirme stratejileri geliştirmek, dil becerileri geliştirmek ve iki dilliliğe karşı olumlu tutuma teşvik etmek önerileri sunulmuştur.

1.2 Amaç

Çalışmada iki dilli bireylerde dilin kullanımına bağlı kültürel kimlikle ilgili bilinçdışı çatışmaların keşfedilmesi ve çözülmesi amaçlanmıştır. Psikanalitik düzlemde iki dilli bireylerin dil anlayışı açıklanarak psikanalitik yaklaşım ve iki dillilik arasında bir bağ kurmak amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

İki dillilik olgusu, psikanalitik kuram çerçevesinde nitel araştırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada doküman analizi ile elde edilen veriler sunulmuştur. Psikanalizin içerisinde bulunan bilinç-bilinçdışı, Oedipus Kompleksi, arzu, rüya ve bilinçaltı kavramlarından hareketle psikanaliz ve iki dillilik arasında bağlantılar araştırılmıştır.

2.1 İki Dillilik

İki dillilik, bireye bilişsel faydalar, kültürel anlayış, mesleki fırsatlar, geliştirilmiş bilişsel esneklik, gelişmiş yaratıcılık ve geliştirilmiş dil becerileri konularında faydalar sağlayabilir. İki dilliliğin yürütücü kontrol süreçleri, dikkat, problem çözme ve hafıza dâhil olmak üzere bilişsel işlevleri iyileştirirken iki dilli bireyler, daha fazla empati ve hoşgörü oluşturacak farklı kültürleri anlama ve takdir etme becerisine sahip olabilir. İki dillilik, özellikle birden fazla dil bilgisinin talep edildiği sektörlerde istihdam fırsatlarını ve kazanç potansiyelini artırabilir. İki dilli bireyler görevler arasında geçiş yapmada daha iyi olduğundan dolayı dikkat dağıtıcı unsurları daha iyi filtreleyebilirler. Farklı düşünme ve problem çözme yollarına daha fazla erişime sahip olabilirler ve bunun sonucunda gelişmiş yaratıcılığa sahip olurlar. İki dilli kişiler genellikle ilk dillerinde daha güçlü dil becerilerine ve ikinci dillerinde daha iyi telaffuz ve anlama becerilerine sahiptir.

İki dilli bireylerin görevler arasında geçiş yapmasında daha iyi olduğu ve dikkat dağıtıcı unsurları daha iyi filtreleyebildiği görülmüştür. Deak, (2003) insan aklının bir özelliği olan bilişsel esneklikle birlikte, yabancı ve yabancı durumlarda uyum sağlama, yapıları birbirine bağlama ve fiiller üretmek için aşına olunan bilgi ve alışkanlıkları değiştirme işlemidir. İki dilli bireylerin, bilişsel esnekliğin gerektirdiği durumlarda bilgiyi daha erken edindikleri ve tek dillilere kıyasla problem çözme konusunda daha pratik oldukları belirlenmiştir. (Bialystok, 1999; Bialystok ve Martin, 2004).

İki dilli çocuklar, gelişimlerinde avantajlar dışında birtakım dezavantajlarla karşılaşabilirler. Dil karışıklığı, dil hâkimiyeti, kimlik oluşumu, sosyalleşme gibi sorunlar iki dilli bireylerin benliğini etkileyebilir. Dil hâkimiyeti, kod değiştirme, eksiltici iki dillilik, iletişim bozuklukları, dil karışıklığı, kimlik oluşumu ve sosyalleşme alanlarında sorunlar oluşabilir. Dil geçişi, birinci dil kayıpları, diller arası geçiş gibi konular aynı zamanda bireyin bilinç- bilinçdışı alanlarında barınan ve psikanalitik kuram çerçevesinde işlenebilecek sorunlardır. Psikanalitik yaklaşım, bu zorluklara katkıda bulunan alta yatan psikolojik faktörler hakkında bazı içgörüler sağlayabilir.

2.2 İki Dillilik ve Psikanalitik Kuram

Lacan (1977), çocuğun dilin içine doğduğunu söyler. Dil, kültürel göstergelerle sarmalanmış ve kendi içinde anlamlarla örülü ayrımlar taşıyan bir yapıdır. Dili imgesel alandan taşıyarak simgesel alana ulaştıran ve simgesel alanda sistemleştiren, kelimelere anlamlar, yasalar ve yasaklar koyan belirteç kültürdür. Kültür, olduğu kurallarla bireyin diline insanlaştırmacı kastrasyon uygulayarak dili keser.

Tek dilli bir bireyin kültürü insanlaştırmacı kastrasyona uğrayarak simgesel alana geliş yapabilir. Fakat iki dilli bireyler iki kültüre enjekte olduğundan dolayı kastrasyon süreci farklılık gösterebilir. Bu noktada psikanalitik kuram ve dil edinimi birlikte bir alan yaratarak iki dilli bireylerin dili yapılandırılmalarına ışık tutabilir. Kültürün, çevrenin ve bireyin yoğun etkileri zihinsel, fiziksel ve ruhsal alanda kendini göstererek bireye avantajlar ve dezavantajlar sağlayabilir.

Psikanalitik kuram ve iki dillilik ayrı çalışma alanları olarak görülse de iki dilli bireylerin tek dillilere kıyasla farklı bilinçdışı süreçler ve çatışma çözümü deneyimleyebileceğini göstermek açısından önem taşır. Baker (1988), iki dillilik ve tek dillilik kavramları arasında sadece grinin farklı tonları değil, farklı renklerin geniş renk aralığında tonlarının bulunduğunu ifade etmektedir. İki dilli ve tek dilli bireyler, dil yeterliliği, bilişsel yetenekler ve kültürel kimlik dâhil olmak üzere çeşitli yönlerden farklılıklar gösterebilir. İki dilli bireyler, yalnızca bir dile hâkim olan tek dilli bireylere kıyasla her iki dilde de daha yüksek dil yeterliliğine sahip olma eğilimindedir. İki dilli bireylerin, tek dilli bireylere kıyasla dikkat kontrolü, zihinsel esneklik ve problem çözme becerileri gibi daha iyi yürütücü işlevlere

sahip olduğu gösterilmiştir. İki dilli bireyler, iki dilleri aracılığıyla farklı kültürel normlara, değerlere ve inançlara maruz kaldıklarından, genellikle daha çeşitli bir kültürel kimliğe sahiptir. Araştırmalar, iki dilli bireylerin, dili ve diğer bilişsel görevleri işlerken tek dilli bireylere kıyasla farklı beyin aktivasyon modellerine ve yapısal farklılıklara sahip olduğunu göstermiştir. İki dilli bireyler, kendi dilleri ve kültürleriyle daha doğrudan bir ilişkisi olan tek dilli bireylere kıyasla dillerine ve kültürel kimliklerine karşı daha karmaşık tutumlara sahip olabilir.

Ayrıca iki dilli bireyler, çeşitli şekillerde gelişmiş dil becerilerine sahiptirler. Tek dilli bireylere kıyasla geliştirilmiş kelime dağarcığı, geliştirilmiş sözdizimsel yetenekler, daha keskin bir hafıza, geliştirilmiş telaffuz ve artan dil öğrenme yeteneğine sahiptirler. Karmaşık sözcükler üretme yetenekleri sayesinde iki dilli bireyler sözdizimsel açıdan daha yetenekli sayılabilirler. İki dil bilenler, yeni kelimeleri ve bilgileri hatırlama ve hatırlama yeteneklerini artırabilen daha iyi hafıza becerilerine sahip olma eğilimindedir. İki dil bilenler, birden çok dilde edindikleri deneyimler sayesinde farklı seslere ve kalıplara maruz kaldıklarından, her iki dilde de gelişmiş telaffuz becerileri geliştirebilirler. İki dil bilenler, diller ve zihinsel kümeler arasında geçiş yapma becerisini zaten geliştirdikleri için, tek dil bilenlere kıyasla ek dilleri daha kolay öğrenirler.

2.3 İki Dillilik ve Bilinç - Bilinçdışı Kavramı

Psikanalitik kuram, bilincin ve bilinçdışının inşa edilmesinde dilin merkezî bir konumunun olduğunu vurgular. Lacan (2013, s. 26), bilinçaltının dilin yapısı gibi konumunun olduğunu vurgular. Kültürel göstergelerin bütünlüğünü sağlayan dil, kendi içerisinde anlamlar ve yargılar taşır. Dilin kendine has bir örgütlenmesi olduğu gibi bilinçdışının da örgütlenmesi vardır. Bu nedenle psikanaliz ve modern dilbilim yöntemleri ve kavramları bir arada düşünülebilir.

Freud'a göre insan kişiliğinin 3 temel birimi:

1. ID (arzu, istek, nefis) en ilkel, en kaba
2. EGO (mantık veya entelekt)
3. Süpereo (vicdan) doğru ve yanlışlar (Cüceloğlu, 2022, s. 405)

Temel birimlerin ilki olan id (ilkel benlik) iç güdüsel arzuların bütünü temsil eder. Bilinçdışında bulunur, bilincin düzeyinde değildir. İkinci birim olan ego (benlik) ise, insan hayatındaki bilinç düzeyinde bulunur. Örgütlenmiş bir kişiliktir ayrıca yorum yapma yeteneğini oluşturur. Sonuncu birim olan süper-ego (üst benlik), hem bilinçdışında hem de bilinçte konumlanır. Toplumsal yasa ve yasakların karşılığını simgeler. Toplumsallığın bireyde içselleştirilmesi olayıdır. (Hazar, 2006, s.130)

Dil, ID'in alanında yer alır. Dil ilkel olan ve kültürle sarmalanmış bir yapıdır. Öyleyse iki dillilik kavramına dilsel olarak arzu, istek ve nefis kavramları aracılığıyla bakılarak, bireylerin bilinç ve bilinçdışındaki oluşumları hakkında bilgiler edinmek mümkündür.

Çoğu zaman, iki dilli bireyin eğitim aldığı dil, hayatının her alanına eşlik eder ve hatta bazı durumlarda iki dilli bireyin bilincine hâkim olur, çünkü mantıksal düşünme, iki dilli bireyin bilincini doğrudan etkileyen çalışma sırasında oluşur. (Veliyeva, 2005). Bireyin bilincine işleyen dil aynı zamanda bireyin çevresini, içine doğduğu kültürü ve kimliğini etkiler. Çalışmanın bu bölümünde iki dilli bireylerin bilinç ve bilinçdışı alanlarında dilin konumlanması psikanalitik bir yaklaşımla ele alınmıştır.

2.4 İki Dillilik ve Oedipus Kompleksi

Freud'un Oedipus Kompleksi ile iki dilli bireylerin deneyimleri arasında bir bağlantı kurmak mümkündür. Oedipus karmaşası olarak belirtilen karmaşa ya da yasa anne ile çocuğun doğal ilişkisinin yasaklanması, ve bu yasakla doğan bilinçdışı arzunun Baba'nın Adı'yla yeni imgesel biçimlere ikame edilmesiyle çözülür. İnsan yavrusu böylece toplumsal biçimleri edinir ve birey-özne olur. Özetle, kültürel düzene girişin anahtarı bu kökensel bastırma ile söz konusu olmaktadır. (Akmeşe, 2009, s. 336) İki dillilik bağlamında Oedipus Kompleksi, bireyin iki dili arasındaki ilişkinin bir metaforu olarak görülebilir. İki dilli bireyler bir dili diğerine nazaran bilinçsizce tercih edebilir ve daha az tercih ettikleri dili rakip olarak görebilirler. Bu durum suçluluk duygularına veya dilin kullanımıyla ilgili çatışmalara yol açabilir.

Oedipus Kompleksi, bireyin iki kültürü arasındaki ilişkinin bir metaforu olarak düşünülerek, tercih edilen kültürün bilinçsiz bir biçimde tercih edilmesinin olası olduğunun ve az tercih edilen kültürün rakip olarak görülmesinin mümkün olduğu düşünülür. Bu durum, kültürel çatışmaya ve bireyde kimlik karmaşası duygularına yol açabilir. Birey, dil ve kültürüyle ilgili bilinçdışı arzularını, korkularını, çatışmalarını tanıyarak duygularını yönetebilir.

2.5 İki Dillilik ve Arzu Kavramı

Sarup, (2004, s. 41) simgesel alanda öznenin oluşumunun aynı zamanda öznenin bilinçdışında arzu imgesinin de oluştuğunu söyler. Arzu, insanın benliğinde var olan ve dünyada yaşadığı sürece insanın ulaşmak isteği hazları tetikler. İnsanın ihtiyaçları, talepleri doğurur. Talepler ise arzuya evrilir. İnsan, isteklerinden doğan taleplerini dilini kullanarak çeşitlendirir ve dış dünyaya yansıtır. Dil, arzuyu saklayan bir fenomen olduğu gibi bazen de arzunun bilince ulaşip dile gelmesini sağlar. Böyle bir durumda ihtiyaçlardan birini karşılaması beklenen bir nesne, talep diyalektiğine yakalanırsa, o anda bir tür dönüşüm geçirerek arzu üretir hâle gelir (Zizek 2005, s. 17) Arzu kavramı aynı zamanda iki dilli bireyler için düşünülebilir. Bireyler, kültür kimliklerinin dışında kalıtsal dilleriyle yeterliliklerini ve bağlantılarını sürdürmek için güçlü bir arzuya sahip olabilir. Arzu sayesinde dillerini geliştirmeye ve kültürel kaynaklar aramaya yönelebirlirler. Aynı zamanda arzu nesnesinin yokluğu, iki dilli bireylerin dili kullanmalarında hissettikleri baskı ve kaygılarla büyüyerek dil kaygısına yol açarak etkili iletişimi engelleyebilir.

2.6 İki Dillilik ve Rüya Kavramı

Psikanalitik kuramda bulunan rüya kavramı iki dilli bireylerde incelenebilir. Lacan (2012), gerçeğin kaygı ve travmanın parçalarından oluşan ve simgesel bir alanda var olan bir duyum olduğunu savunmuştur. Öyleyse dil bu alanın içine içererek bireyin rüyalarında kendini gösterebilir. İki dilli bireylerin dil ile bağlantılı ruhsal durumlarını anlamlandırmak açısından bireye bir rüya defteri oluşturulması ve ebeveyn kontrolünde bireyin rüyalarının kayıt edilerek içsel durumunun saptanması olası bir durumdur.

2.7 İki Dillilik ve Bilinç – Bilinçdışı Kavramı

İki dilli bireylerin, iki dil arasında otomatik ve zahmetsizce geçiş yapabilmeleri, tek dil bilenlere göre daha esnek ve uyarlanabilir bir bilinçdışına sahip olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Bu diller arasında geçiş yapma yeteneğinin bilinçaltında kök saldığı ve daha esnek bir bilişsel stili yansıttığı düşünülebilir. Ayrıca bilinçaltının iki dilli deneyimi şekillendirmede rol oynayabileceği ve iki dillilerin bilgiyi iki dilde işleme ve algılama şeklini etkilediği öne sürülebilir. Bu, farklı dillere karşı farklı

bilinçsiz önyargıların veya tutumların gelişimini ve ayrıca dile özgü kültürel ve tarihsel çağrışımların etkisini içerebilir.

İki dillilik, hem bilinçli hem de bilinçdışı kavram ve süreçler üzerinde etkili olabilir. Dil kullanımının bilinçli yönü, kasıtlı dil seçimini ifade ederken, bilinçdışı yönü, bilinçli farkındalık olmadan gerçekleşen otomatik ve bilinçsiz dil süreçlerini ifade eder.

Damasio, duyguların bilinçli bir biçimde hissedilmediğini vurgular. Duygular bilinçdışı fenomenler olarak görülür. Hisler ve duygular arasındaki ayrıma baktığımızda, hislerimiz özeldir. Her insan farklı bir his yaşayabilir bu sebeple hisler birinci şahıs fenomenler olarak görülür. Duygular ise üçüncü kişilerin yardımıyla açığa çıkarılabilecek süreçlerdir. (Damasio, 1999). İki dilli bireylerin dil öğrenimi ve kullanımında üçüncü şahısların gözlemlerinin önemini görmek mümkündür. Hislerini diline yansıtan birey, bilinçsiz gerçekleştirdiği dil değişimi sayesinde kimlik çatışması, kafa karışıklığı ve güvensizlik duygusu yaşadığından dolayı bu değişimi seçtiği düşünülebilir. Dil değiştirme olayı, bireyin bilinçsiz çatışmalarının bir tezahürü olabilir. İki dilli bireylerin dil değiştirirken ya da iki dilden birini kullanırken bilincinde olabilecek durumlar maddeler olarak verilmiştir:

1. Dil Değiştirme Endişesi: İki dilli bireyler, dil değiştirirken ya da iki dilden birini kullanırken, diğer insanlar tarafından kabul görme endişesi yaşayabilirler.
2. Dil Karışıklığı: İki dilli bireyler, farklı dillere ait kelime ve ifadeleri birbirine karıştırma riski taşıyabilirler. Kaygı duygusu sonucunda bireyler konuşma bozukluğu yaşayabilir.
3. Dilsel Kimlik Çatışması: İki dilli bireyler, dil değiştirirken ya da iki dilden birini kullanırken kendilerine ait olan dilsel kimlikleri üzerinde bir çatışma yaşayabilirler.
4. Dilsel Yetersizlik: İki dilli bireyler, iki dilden birini kullanırken diğer dildeki yetersizlik hissine maruz kalabilirler.
5. Kod Değiştirme: Çocuklar iki dil arasında uygunsuz veya kafa karıştırıcı şekillerde geçiş yapabilir, bu da dil yeterliliklerini ve kültürlerarası iletişim becerilerini olumsuz etkileyebilir.
6. Eşit Olmayan Dil Yeterliliği: Çocuklar iki dilde eşit olmayan yeterlilik geliştirebilir, bu da güven eksikliğine ve dillerden birinde iletişimde zorluklara yol açabilir.
7. Klişeleştirme ve Dil Tutumları: Çocuklar, dillerden birine karşı olumsuz tutumlar geliştirebilir ve bu, o dili kullanma motivasyonlarını ve genel dil gelişimlerini etkileyebilir.

Bilinçdışı, insanların farkında olmadıkları veya açıkça ifade etmedikleri sübjektif deneyimlerin saklandığı bir alandır. İki dilli bireyler, her iki dilin de bilinçdışındaki yerleşik eğilim veya düzenlemeleri arasındaki bağlantıların farkında olmayabilirler, ancak bu bağlantılar dil seçimlerini ve dil kullanımlarını etkileyebilir. Fromm, bilinçdışını “Bilincin arkasında insanoğlunun gerçek niyetlerinin anahtarı” olarak görür. (Fromm, 2005, s. 15).

İki dilli bireylerin bilinçdışında, iki dil arasında bağlantılar oluşabilir ve bu bağlantılar dillere ait anılar, duygular ve eğilimlerle ilişkilendirilebilir. Lacan’ın signifiçan tanımı bu konuda uygundur. Büyük Başkası, konuşan öznenin aynı zamanda yargısıdır. Büyük Başkası, bir dile ve söze bürünmez. Fakat öznenin bilinci ve bilinçdışındaki dilinin oluşumunu ve kullanımını etkiler.

3. BULGULAR

3.1 Bilinç- Bilinçdışı Kavramı

İki dilli bireylerin bilinç-bilinçdışı olarak yapılanmalarına bakıldığında psikanalist kuramın faydası olacağı düşünülmektedir. Hiç kuşkusuz “ruhsal sağlamlık ve aynı zamanda fizyolojik sağlık için, bilinçdışı ile bilincin birbirine bağlı olarak işleyebilmesi gereklidir.” (Jung, 2007, s. 52) Bireylerin hangi dili kullandıklarının bilinçli bir sürece tabii olduğu söylenebilir. Fakat bilinçdışında bulunan anılar, duygular ve deneyimler sayesinde bilinçli farkındalık olmadan gerçekleşen otomatik ve bilinçsiz dil süreçleri oluşabilir. İki dilli bireyin diller arası geçiş zorluğu yaşamaması, bir dili daha az sevme yatkınlığı, iki dillilik konusunda kendisini diğer bireylerden farklı ve dışlanmış hissedişinin sebepleri bilinçdışından kaynaklanıyor olabilir. Bu sebeple iki dilli bireylerin ruhsal durumlarının dile ve davranışlara yansımaları muhtemeldir.

3.2 İki Dilli Erkek Çocuklar ve Oedipus Kompleksi

Erkek çocuklarda oluşan kompleks sonucunda Baba'nın Yasa'sı, çocuğu anneden kastre ederek anneye olan sonsuz ilişkisine bir set çeker. Bu süreç sonunda Oedipal Kompleks başlar ve cezalandırıcı ve yasa koyucu otorite bir sembole dönüşür. İki dilli bireylerin dil edinim ve kullanım aşamalarına bakıldığında, erkek çocukların Baba'nın Yasa'sı karşısında dili, kız çocuklarından daha çekingen ve daha içedönük biçimde edindiği söylenebilir. Bu konuda özel bir araştırma bulunmamıştır. Çalışmadaki araştırmalar ve fikirler aracılığıyla Baba'nın Yasa'sı olayının iki dilli erkek çocuklarda dil edinim süreçlerinde farklılık yaratabileceği görüşü sunulmuştur.

3.3 Arzu Kavramı

İhtiyaç, talep ve arzu kavramları aynı zamanda dil ile ilişkilendirilebilir. Bireyin kendini anlatması ve dünyada bir yer edinmesi içsel ihtiyaçlardan kaynaklıdır. İçsel ihtiyaçlar dilsel bir biçimde dışavurum gerçekleştirir. Anneye duyulan arzu kavramı, iki dilli bireylerde anadil olgusunu kayabilir. Anadil bireyin duygusallığını kapsayabilir. Anne arzusuyla dolan ve bu arzuya erişmek isteyen birey kendisini güçsüz, özgüvensiz ve mutsuz hissettiğinde anadili kullanmaya başvurabilir. Anadil, bireyin ruhuna bir sıcaklık vererek anne olgusunun bireyde varlığını çoğaltabilir. Bu durum bireyin bütünleşme hissine geçişini bu nedenle diğer dili kullanma konusunda çekingen ve istemsiz tavırlarını açıklayabilir.

3.4 Rüya Kavramı

İki dilli bireylerin, dil ediniminde ve edinimi sürdürme sürecinde bilinçdışında yaşadıkları zorlukları rüyaları vasıtasıyla saptamak bu alanda yapılacak bir çalışma olabilir. Hoş olmayan ve tehdit edici düşünceler, birey tarafından bastırılarak bilinçdışına itilir. Arzuların bilinçsizce engellenmesi sonucunda yaşanan karmaşık duygular bireyin rüyalarında vuku bulabilir.

3.5 Eğitim ve Psikanalitik Yaklaşım

İki dilli bireylerin eğitiminde psikanalitik yaklaşım içgörüler sunması açısından ele alınabilir. Eğitim ve öğretimin amaçlarından biri, insanları iyileştirerek diğer insanlarla eşitlik sağlamaktır. Freud, eğitimin insanı ahlaklı ve iyi biri kıldığını söyler. (2012, s. 13) Eğitim, kötü bir biçimde yönlendirilmesi durumunda yasaların dışına çıkarak bireyde dikkat edilmesi gereken bir husus olarak kendini gösterebilir. İki dilli bireylerde eğitimin bireylerin geleceği, kişiliklerine ve topluma katkılarına yararları eğitimle desteklenirken yanlış bir eğitim sisteminin ve burada oluşan bir

aksaklığın bireyin özüne zarar verebileceği göz önüne alınmalıdır. Bireyin içekapanık bir ruh hali benimsemesi, eğitime olumsuz yaklaşması, dil kullanımını reddetmesi gibi sonuçlar doğurabilir.

Hegel bir eğitim felsefesi önermemiş olsa da, tüm felsefi sistemi, neredeyse felsefi bilinçsizlik durumunun tekilliğini bilinç durumuna götüren bir pedagojidir (Mazotti, 2017). Hegel'e göre bireyler, kendi Tin anlayışlarının temelleri olan kendi farklı alanlarından geçmek zorundadır. Böylelikle okul eğitimi, Bildung'un bir biçimidir ve eğitilmiş biçimlendirilmiş insan, kültürün evrenselliğini yaşayan, insan ruhunun özünü yaşayan kişidir. İki dilli bireyler aynı zamanda iki kültürlüdür. İki kültür alanının yarattığı özgürlük bilinci aynı zamanda bireydeki empati duygusunun gelişmesini, kültürlerarası geçişi sağlar.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, asıl amacın, iki dilli bireyler için bilinçdışı konumlanan ve bireyin anlamlandıramadığı durumları bilinç alanına geçirilmesi olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmalar ve eğitim sistemi bu olguya göre düzenlendiğinde, bireylerin topluma sağlıklı bir biçimde kazandırılacağı ve bireylerin duygudurumlarında olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Kant'ın çalışmalarında görüldüğü üzere, öznenin patolojisinde ahlak simgesel bir alanda bulunur. Her zaman ahlak ile toplum yasaları bir tartışma halindedir. Tartışmanın içinde "üstbenin yarattığı egoya karşı benlik kavramı cezayı arzular" başka bir deyişle benlik olgusu ceza sistemini benimser. (Ricoeur 2007, s. 262). Birey, yaşadığı iki dillilik kavramını kendisinin seçmediğini ve neden iki dilli olduğunu, iki dilliliğin onun için bir ceza olduğunu düşünebilir. Kendisini farklı bir özne olarak konumlayarak yaşadığı toplumdan dışlandığını düşünebilir. Cezalandırma ve vicdan ikiliği olarak ile bir dili konuşmak istemeyebilir. Bu durumda çevre bireye karşı olumlu bir tutum sergileyerek iki dilliliğin bir avantaj olduğunu anlatmalıdır.

Psikanaliz çalışmalarını bilinçli bir gözle içselleştiren eğitimciler, çocukların gelişim dönemleri bakımından cinsel içgüdülerinin, sapık eğilimlerinin dönemseldiğini idrakine vardıklarından aşırı tepki göstermezler. Bu denli güçlü içgüdülerin dışarıdan zorla bastırılmasıyla çocuğun hayatından bu izler silinmez, kontrol altına alınması zordur. Tam tersine gelecekte nevroz eğilimine dönüşebilir. (Şipal, 2018) Bu sebeple bireyin büyüdüğü psikolojik sorunlarının ortadan kalkması ve daha sağlıklı bir kişisel gelişim yaşamaları için eğitimciler Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında psikoloji dersleri açılarak öğretmenler bilgilendirilebilir. Öğretmenler yalnızca dili öğretmek olarak değil bireyi anlamak ve bireyle daha sağlıklı bir empati kurması açısından değer görebileceği düşünülen bu öneri, bireyin ruhsal durumunun bir öğretmen tarafından anlaşılmasını ve pratik bir biçimde çözümünü sağlayabilir.

4.1 Çalışma sonuçlarına dayalı öneriler

Kimlik Tanıtımı: Dili öğrenmek kimlikle başlar. Birey, özünün nereden geldiğini doğru ve eğlenceli bir biçimde öğrendiğinde dilselliğini, kişiliğini ve kimliğini bu yönde sürdürebilir. Örneğin Türk destanları ya da hikayeleri anlatılırken bireye hem Türklük kavramı hem kahramanlık hem de içsel olarak bireyin anlatılanlarda ruhuna dokunan bir nokta bulması amaçlanmalıdır. Türklerin mitlerinden, destanlarından, hikayelerinden bahsedilirken "bir kahramanın on dil bildiği ve her dili öğrendiğinde kahramanın güçlendiği / güzelleştiği" gibi örneklerle bireyin bu durumu yalnızca kendisinin yaşamadığını ve iki dillilik olgusunun bir güç/ güzellik olduğu kanısına varması sağlanabilir.

Dil Maruziyetinin Dengelenmesi : Ebeveynler, iki dilli bireyi her iki dilin eşit orana yakın derecede kullanımına teşvik etmelidir. Dil becerilerinin her iki dil için kullanılması ve bireyin bilinçdışı iki dili birbirine rakip görme görüşünün ortadan kalkmasını sağlamalıdır. Örneğin, anne çocuğun odasındaki duvarın bir tarafına ait olduğu ülkenin diğerine yaşadıkları ülkenin kültür, bayrak, kelimeleri gibi alıştırmalar asabilir ve çocuğun yatağını bu iki duvarın tam ortasına koyarak iki kültüre de ait olduğunu hissettirebilir. Bu sayede birey her iki dile bilinçdışı olarak kendini ait ve eşit hissederek iki kültürü daha rahat biçimde kabullenebilir. Ebeveynler, çocuk için hikayeler okuyarak ve bunları kaydederek, kendisi evde olmasa dahi çocuğun bu video ya da sesleri izlemesini sağlayarak dil öğreniminde güven duygusunu çocuğa aşılayabilir. Ayrıca aileye psikodilsel eğitimler, kitapçıklar verilerek ailenin bilinçlenmesi sağlanabilir.

Hegel aile kavramını doğal etik ruhu ifade eden bir kurum olarak tanımlar. Etik duygular annenin sevgi hissinde birleşerek büyür ve gelişir. Freud ise aileyi gerçek bir alandan ziyade simgesel bir kavram olarak adlandırır. Freud için anneye duyulan arzu sayesinde özne gerçeği arar. İki dilli bireylerde her iki görüş açısından bakıldığında annenin bireyin gelişimindeki mükemmel rolü yadsınmaz derecede önemlidir. İki kültürlü ortamda zihinsel karmaşa yaşayan çocuğun arzusu anneye yaklaşmak ve içgüdüsel olarak anneyi memnun etme çabasına girişmesini sağlayacaktır. Bu sebeple iki dilli bireylerin yetişmesinde ve hayatı kazanılmalarında asıl rol anneye düşer. Anne, iki dilli bireyin güven ve inanç duygularına zarar vermeyerek, bireyin onaylandığını, iki dilli olmasının bir avantaj olduğunu bireye hissettirmelidir.

Dilin Sürdürülmesi ve Geliştirilmesinin Desteklenmesi: Her iki dilde de kaynaklara ve materyallere erişim sağlayarak ve olumlu dil tutumlarını teşvik ederek çocukların dil gelişimi ve sürdürmesi desteklenmelidir. Görsellikten ve zihinsel tetikleyicilerden yararlanılarak bireyin diller arasında geçişini bilinçdışından bilinçli bir duruma getirmek amaçlanabilir. Çağımız teknoloji çağı olduğundan dolayı teknolojiye ağırlık verilmelidir. İki dilli birey yaşadığı iki dillilik durumu hakkında açıkça ve net bilgiler edinebilmeli ve kendiyi aynı deneyimi paylaşan bireylerle yakınlık kurmalıdır. Bu deneyimi yalnızca kendisinin yaşamadığını gören birey, iki dilliliğe karşı daha olumlu daha istekli ve inancı yüksek bir biçimde davranışlar gösterebilir. İki dilli bireyler için görüntülü bir konuşma programı kurulabilir. Bu programa kimlikle kaydolun bireyler kendi yaş aralıklarında benzer iki dilli bireylere erişerek sohbet gerçekleştirebilir. Kaydolurken kişilik testi yapılarak bireyin kendisine benzeyen bir bireyle karşılaşması sağlanabilir. Bu sayede birey kendini yalnız ve özgüvensiz hissetmeyerek bir dil arkadaşı edinebilecektir.

İki dilli bireyler için televizyonda ya da sosyal medya araçlarında ulusal bir Türk kanalı açılabilir. Bu kanallarda Türklerin kullandığı alfabeler, Türk müzikleri, Türkiye'nin şehirlerinin ve tarihinin tanıtımı, Türkiye'de bulunan doğal güzellikler gibi konulara yönelim sağlanabilir.

İki dilli bireylerde yaşanan ritim ve tonlama sorunları için bir Türk müzikleri arşivi geliştirilebilir. Geliştirilen arşivde Türklerin milli marşları, türküleri, vb. müzikleri eklenerek ve diğer dillere çevrilerek bireyin iki dili ritmik olan öğrenmesi sağlanabilir. Ayrıca yapılan bu uygulamada müziğin yazılma hikayesi gibi ilgi çekici detaylar eklenebilir. Uygulama, bireyin kimliği üzerinden benliğine dokunarak millilik kavramını öğrenmesini ve bilincinde bu şuuru yaşatmasının gerekliliğini tetikleyebilir.

Dil Desteği ve Psikolojik Destek Sağlanması: Dillerden birinde zorluk yaşayan çocuklar, özel ders veya özel sınıflar gibi ek dil desteğinden yararlanabilirler. Yukarıda bahsedildiği üzere psikanalitik kuram ile bakıldığında erkek bireylerin babanın yasasının gücünden dolayı daha içedönük ve dili

öğrenmek için daha çekingen oldukları söylenebilir. Bu sebeple iki dilli bireylere eğitim verilirken kız ve erkek bireyler birbirinden ayrı düşünce yapılarına ve dili anlama kapasitesine sahip olabilir. Eğitimde çekingenlik, korku, başarısızlık, yabancılaşma gibi etkilerin yaşanmaması adına hemcins olan bireylere ayrı bir müfredat hazırlanarak ya da ayrı sınıflar açılarak dil öğretimi gerçekleştirilebilir.

Kuşkusuz, her öğrencinin bireysel dil becerileri olduğundan, tüm öğrenciler için dil becerilerinde uzmanlaşma konusunda eşit başarı elde etmek çok zordur. Bu gibi durumlarda bile, her öğrencinin öğrenme stilini (işitsel, görsel veya kinestetik stilleri) belirlemek ve buna göre psikolojik özelliklerini dikkate alarak dersleri planlamak, öğrencilerin öğrenme stillerine uygun alıştırmalar tasarlamak mümkündür. (Veliyeva , 2005). İki dilli bireyler için psikanalitik testler yapılarak bireyin becerileri ve yatkınlığı belirlenerek kategorize edilmiş bir biçimde bireylere eğitimler sağlanabilir. İki dilli bireylerin her biri farklı sorunlarla içsel bir savaş veriyor olabilir.

Psikanalitik terapi alınması sağlanarak, bireyin yaşadığı dilsel sıkıntıların hafifletilmesi, bireyin kişisel gelişimini olumlu bir şekilde tamamlaması sağlanmalıdır. Öz farkındalığın desteklenmesi adına bilinçdışı materyaller bilinçli farkındalığa ulaştırılabilir.

İki Dilli Kimliğin Teşvik Edilmesi: Çocuklar iki dilli kimliklerini benimsemeye ve iki dili konuşabilme becerileriyle gurur duymaya teşvik edilmelidir. Bu, her iki dili de kullanmak için güvenlerini ve motivasyonlarını geliştirmeye yardımcı olabilir. Tek dili bireylere iki dilli bireylerin ders verilmesi sağlanabilir. İki dilli birey öğrenen konumundan öğreten konumuna geçerek, yaşadığı iki dillilik deneyiminin bir avantaj olduğunu hissedebilir. Ayrıca sanat, edebiyat alanlarında yarışmalar yapılarak derece alan öğrenciler Türkiye'ye tatile gönderilebilir. Bu durum hem iki dilli bireye ödüllendirme kavramı kapsamında başarı duygusunu aşılama hem de bireyin Türk kültürünü deneyimleyerek kimliğinin oluşmasında pozitif etkiler oluşturmasını sağlayabilir.

4.2 Gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik öneriler

Psikanalitik yaklaşımlar, dilin kullanımlarının ve kimliklerinin altında yatan bilinçdışı motivasyonları, çatışmaları ve arzuları keşfederek iki dilli bireylerin karşılaştığı sorunlara çözümler sunabilir.

Psikanalitik yaklaşımla, iki dillilikte dilsel kimlik karmaşası içinde bulunan bireylerin, kendilerini ve dil kullanımını konuşma ortamları, kültür, ebeveyn tutumları gibi faktörlerin etkisi altında bulan duygusal yapılarını incelenebilir. Bu incelemeler, bireyin dil kullanımı ve dilsel kimliği ile ilgili çatışmalarının nedenlerini ve çözüm yollarını belirlemeye yardımcı olabilir.

İkinci bir dil edinme süreci erkekler ve kadınlar için farklı olabilir. Bununla birlikte, bu alandaki araştırma sınırlıdır ve bulgular karıştırılabilir ve cinsiyetin dil edinimi üzerindeki etkisi yaş, kültürel geçmiş, motivasyon ve dil öğrenme ortamı gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilir.

İki dillilik ile bilinçaltı arasındaki ilişki iki dillilik ile bilinçdışı zihin arasındaki ilişki karmaşık ve çok yönlüdür ve bilinçdışı zihnin iki dilli deneyimi şekillendirmeye nasıl dâhil olduğunu tam olarak anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

Akmeşe, S. (2013) *Lacan'ı anlama klavuzu. Yazılar 13 Dergisi*, 13, 336-338.

Arslansoy, E. (2009) *Ses vecd ve cezbe*. Mono KL, (Lacan Özel Sayısı), S. 6-7.

- Baker, M. (1988). *Incorporation: a theory of grammatical function changing*. Chicago: University of Chicago Press.
- Bialystok, E. ve Martin, M. M. (2004). Attention and inhibition in bilingual children: Evidence from the dimensional change card sort task. *Developmental Science*, 7(3), 325–339.
- Bloomfield, Leonard (1933). *Language*, New York: H. Holt and Company.
- Ciguan M. ve Manni U.F. (1990) *Education and bilingualism*. Moscow, Pedagogics.
- Cüceloğlu, D. (2022). *İnsan ve davranışı*. İstanbul, Remzi Kitapevi.
- Deak, G. O. (2003). The development of cognitive flexibility and language abilities. *Advances in Child Development and Behavior*, 31, 273–328.
- Freud, S. (2012). *Grup psikolojisi ve ego analizi*, Gönül Yayıncılık.
- Fromm, E. (1993) *Özgürlükten kaçış*, (çev. Selçuk Budak), Öteki Yayınları, Ankara.
- Fromm, E. (2005), *Psikanalizin bunalımı*, (çev. Kıymet Erzincan Kına, İstanbul, Say Yayınları.
- Hazar, Ç. M. (2006). *Kişilik ve kişilik tipleri*. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(2), 125-140.
- İmer, K. (1990). *Dil ve toplum*. (1. Baskı). İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Jung, C. G. (2007) *İnsan ve sembolleri*. (çev. Ali Nahit Babaoğlu) 2. bs., İstanbul, Okyanus Yayınları.
- Lacan, J. (2012), *Benim öğrettiklerim*. (çev. Murat Erşen), İstanbul, MonoKL Yayınları.
- Lacan, J. (2013). *Psikanalizini dört temel kavramı*. (çev. Nilüfer Erdem), İstanbul, Metis Yayınları.
- Lotman, Y. M. (1999). *Vnutri mysljashhih mirov: chelovek-tekst semiosfera-istorija*. Languages of Russian Culture, Moscow, Russia.
- Mazzotti, T. B. (2017) *Hegel and philosophy of education (I)*. In: Peters M.A. (ed.). *Encyclopedia of Educational Philosophy and Theory*. Singapore: Springer.
- Ricoeur, P. (2007), *Yoruma dair, freud ve felsefe*. (çev. Necmiye Alpay), İstanbul, Metis Yay.
- Sarup, M. (2004) *Post-Yapısalcılık ve postmodernizm*, (çev. Abdülbaki Güçlü), Bilim ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Şipal, K. (2018) *Sigmund freud- psikanaliz üzerine beş konferans ve psikanalize toplu bakış*. İstanbul: Say Yayınları.
- Ümmet, E. (2019) Lacan'da öznenin kurulumu ve ötekinin inşası: psikanaliz ve oryantalizm. *Turkish Studies*, 14, 1425-1440.
- Veliyeva, M. (2005). *Bilingualism in education, theory and practice in language studies*,
- Zizek, S. (2005) *Yamuk bakmak*. (çev. Tuncay Birkan), Metis Yayınları, İstanbul.